

Árvizek hazánkban A víz és az ember küzdelme

(c)

1. rész

Árvíz Pesten, 1838 márciusában

Vörösmarty Mihály Az árvízi hajós /részlet/

Még jó s megyen hajó;
De ő már nem kiált:
Túr s várni láttatik
A borzasztó halált

„Ki él még itt?” riad
Most egy hajós közel,
Sajkája telve bár
Menekvők terhivel.

S még jókor érkezik;
A féltett kőfal áll,
S kihalt remény után
A nő hajóra száll.

A sajka partot ér,
S a megmentett sereg
A bátor férfinak
Hálás bucsút rebeg

Árvizek voltak és lesznek is a nagy hegyek övezte hazánkban, a Kárpát-medencében. A krónikákban 1275-től 1820-ig 18 nagy dunai árvízről találhatunk feljegyzéseket. 1775-ben Pest-Budán 611 ház dőlt össze. 1799-ben Ferencváros valamennyi háza megsemmisült, sok-sok halottat temetve maga alá. Az árvizek többségét a folyón keletkezett jégtorlaszok okozták.

A vízállásokat 1820-tól mérik, innen számítva az első, hatalmas pusztítást végző árvíz 1838 márciusában tört rá Pest városára.

1838. január 16.	A Dunát Bécsig összefüggő jéggréteg borította.
1838. február közepe	Megkezdődött az olvadás, több helyen jégdugók keletkeztek.
1838. március 13.	Pest alacsonyabb részein kiöntött a folyó. A város élte normális életét, már a vízszint csökkenését várták. A Nemzeti Színházban az előadást csak a víz befolyásakor szakították félbe.
1838. március 14.	Amikor már több helyen átszakadtak a gátak, elkezdték a szervezett mentést. Lónyai Jánost nevezték ki árvízi királyi biztosnak.
1838. március 15-16-17.	A csepeli szigetcsúcsnál jégtorlasz keletkezett, akadályt képezve a levonuló, olvadó víznek. Tetőzékora a város több részét 2,5 méternél is magasabb víz öntötte el. Csónakokon, tutajokon mentették az embereket. 151 ember és 2281 pesti ház lett a katasztrófa áldozata a Belvárosban, Ferencvárosban, Józsefvárosban, Lipótvárosban és Terézvárosban. 827 épület megrongálódott, mindössze 1146 ház maradt ép. Budán kisebb volt a kár, 204 ház omlott össze. A folyó mentén, az ország más részein több mint 10 000 ház dőlt romba és két ember vesztette életét. Az anyagi kárt csak becsülni lehet, az akkori pénzen, megközelítette a 70 millió aranyforintot.

Árvizek hazánkban A víz és az ember küzdelme

©

Wesselényi Miklós, az árvízi hajós (1796 – 1850)

Az árvíz levonulása után a pestiek hősként ünnepelték báró Wesselényi Miklóst, aki éjjel-nappal önfeláldozóan mentette a bajba került embereket. Wesselényi naplójában részletesen megőrkítette az 1838-as árvíz eseményeit. **Az árvízi hajós** címet Vörösmarty költeménye alapján kapta az utókortól.

Báró Wesselényi Miklóst szoros barátság fűzte gróf Széchenyi Istvánhoz. A bárót 1831-ben a Magyar Tudós Társaság (MTA elődje) *tiszteleti* tagnak választotta. A reformkor főúri ellenzékéhez tartozott. Írásai, beszédei politikai lapokban, naplókban jelentek meg. Harcos, hazafias beszédeiért a bécsi udvar három évi börtönre ítélte.

Az ár levonulása után a gátakat, töltéseket gyorsan helyreállították. Az újjáépítésnél szigorú szabályokat írtak elő a házak alapjára, tartószerkezeteire és falazatára. A romok helyén szellősebb városrészek épültek. A jelentősebb védelmi munkálatok elmaradtak, ezek csak évtizedekkel később kezdődhettek el.

Források: Garami Tibor, dr. Göbel József, Pármay Zoltán: Budapest csatornázása, Budapest 1972; /budapesticity.org/02-tortenet/1838-arviz/index-hu; /444.hu/2013/06/08/budapesti-arvizek; magyarmuzeumok.hu; Wikipedia.hu; wikimedia commons

Támogató partnereink: BAKONYKARSZT Zrt. – BÁCSVÍZ Zrt. – DUNA-KÚT Kft. – Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. – Szegedi Vízmű Zrt. – ZALAVÍZ ZRT.

Szerző: Kiss Miklós

Olvasószerkesztők: Domonkos László, Károlyi András, Németh Ferenc

Minden jog fenntartva © Budapest, 2020